

KO E FONONGA 'A E TANGATA LE'O 'O 'OSENI

Food and Agriculture
Organization of the
United Nations

Pacific
Community
Communauté
du Pacifique

KO E NGAahi ME'A KE FAKAHOKO 'O KAPAU TE KE SIO KI HA TOKOTAHa PE VAKA TOUTAI 'OKU 'IKAI FAKAMAFAI 'OKU 'I HO LOTO FEITU PULe MAKEHE.

● Ko e founга fakahoko pe fakafe'iloaki

Malo e toutai, kataki
ko Sio au

Fakapapau'i 'a e vaka mo e tokotaha toutai 'i he
fakafe'iloaki ki ai

Kataki fakamolemole ko hai nai ho hingoa

Fakamatala 'a e 'uhinga 'a ho'omo fakalea atu ki he
tokotaha toutai

● Fakapapau'i pe 'oku fakahoko ha toutai

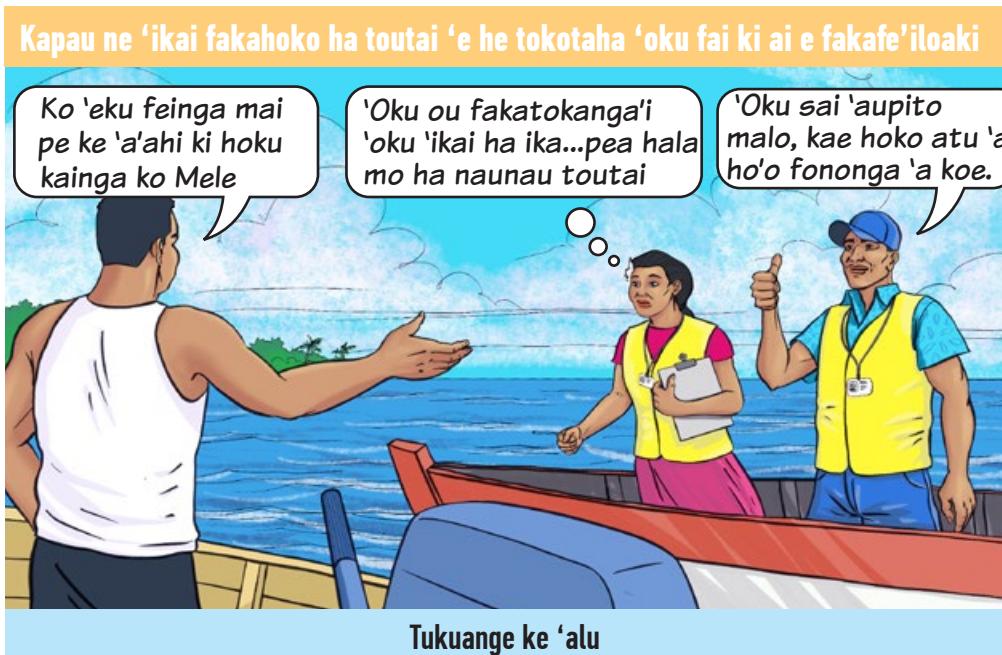
Fakapapau'i 'a e tokotaha pe vaka toutai

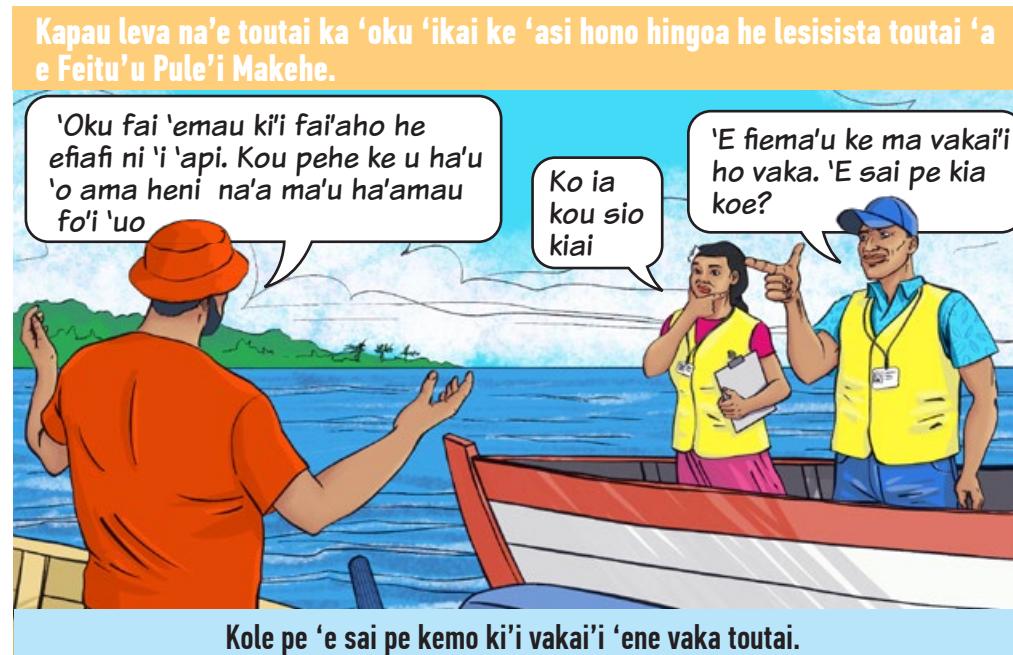
Fakapapau'i pe kuo 'osi lesisita 'a e tokotaha ni ke toutai 'i he Feitu'u Pule'i Makehe

Fakapapau'i pe 'oku fakahoko pe naé fakahoko ha toutai

Tukuange ke 'alu

Kole pe 'e sai pe kemo ki'i vakai'i 'ene vaka toutai.

2

FOUNGA KI HONO SIVI'I PE VAKAI'I HA TOUTAI PE VAKA TOUTAI

● Kole ke faka'ataa ke sivi pe vakai'i 'ene toutai pe ko hono vaka

Kapau 'e loto lelei pe ki ai 'a e tokotaha toutai...

Io, fakahoko 'a ho'omo ngae,
kae feinga'i pe ki'i vavevave.

Fakahoko leva 'a hono sivi

Kapau 'oku 'ikai loto ki ai 'a e tokotaha toutai...

'Oku 'ikai ha'aku
taimi ki he me'a
ni. Tukunoa'i pe
au!

Foki pea lipooti he vave taha ki ho'o 'Ofisa Toutai
'a e tukunga na'e 'iai ho'omo fakahoko ngae.
'I ha hoko ha me'a pehe ni, 'e fiema'u ha tohi
fakamafai ke fakahoko'aki 'a e fekumi

Kapau 'oku ke hoha'a ki he malu
ho'o mo'ui

Ko e ha? Te mo sivi'i
hoku vaka?
'Ai mo e pehe!

Foki pea lipooti 'i he
vave taha ki he
Potungaue Toutai mo e
Potungaue Polisi.

Ko e ngaahi fika
telefoni 'ena 'oku ha 'i
he peesi faka'osi

◆ Sivi pe vakai'i 'o e toutai ne fakahoko

Fakapapau'i e ola e toutai na'a 'oku 'i ai ha ngaahi maumaulao ai, vakai ki he ngaahi me'a mo'ui 'oku lolotonga tapu'i hono toutai'i pe tapuni fakataimi, pehe ki he ngaahi me'a mo'ui hange ko e lalahi e 'uo, mo e ngaahi me'a 'oku 'i ai e fakafuofua ki hono lalahi 'i he Lao Toutai.

Fakapapau'i 'a e naunau toutai/founga toutai na'e fakahoko: vakai'i na'a 'oku 'i ai ha ngaahi naunau ki he 'aukava, fana ika

Vakai'i mo e matasia e kupenga moe ngaahi ukamea 'oku fa'a ngae'aki ki he toutai

Kapau na'e 'ikai ke fakahoko ha hia pe toutai ta'efakalao pe maumaulao ...

Ta 'oku sai. Ko e tokotaha ni 'oku 'osi lesisita ke lesisita toutai. Pea toe sai foki 'ene ola toutai mo muimui ki he lao

'Oku sai ta kuo faka'ofo'ofa e me'a kotoa. Malo e tokoni moe poupou ki he ngae ni

Fakakakato leva 'a e foomu ki hono lekooti 'a e ngaahi ngae na'e fakahoko 'i he Feitu'u Pule'l Makehe, pea ke fakaha leva ia ki he komiti 'i he fakataha hoko.

Kapau 'oku te fakatokanga'i kuo fakahoko ha hia pe toutai ta'efakalao

'Uluaki, 'oku ke toutai ka 'oku 'ikai ha'o ngofua ke toutai heni. Pea toe taha, 'oku fu'u iiki 'a e fanga ki'i 'uo ko eni

Kuo pau leva ke ma puke 'a ho'o toutai

Tanaki 'a e fakamo'oni (ki ha faka'ilo fakalao)

3

FOUNGA KI HONO TANAKI HA FAKAMO'ONI LOLOTONGA E SIVI

Tanaki

Tanaki lelei, fakapapau'i pea faka'ilonga
'a e ola toutai 'oku ta'efakalao

pea mo ha toe me'a kehe pe na'e
ngae'aki 'i he hia toutai ni

'Ei ongo 'ofisa, ko e ha 'oku mo
to'o ai ia ,te mo 'alu moua ia 'o
kai 'eku toutai?

'E 'ikai ha 'uhinga lelei
ke mau kai kotoa 'a e
fanga ki'i 'uo

'E lava pe keke vakai hifo ki he'enau iiki 'aupito!
'I he ngaahi Kolo Matatahi kotoa pe kuo 'osi fa'u
'enau Lao Toutai koe'ahi ke fakahaoi e fanga
ki'i ika iiki ko eni ke nau lava 'o tupu ke lalahi mo
fakafanau kimu'a pea toki toutai'i. 'Oku 'i ai mo e
Lao ki hono toutai'i 'o e 'uo.

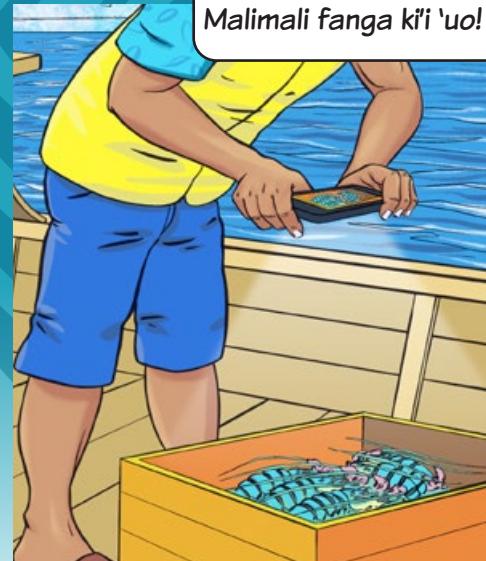

Ko 'emau faka'amu ki he
tokotaha kotoa pe ke nau
toutai fakapotopoto mo
muimui ki he ngaahi Lao Toutai.

Kapau leva 'e 'ikai, ko
homa fatongia leva
ke tanaki 'a e ngaahi
fakamo'oni toutai
ta'efakalo ke hoko
ia ko e fakamo'oni
fakahaha 'i he taimi 'e
fakahoko ai ha hopo.

Fakafonu leva 'a e "Foomu ki he ngaahi ngaeue na'e fakahoko," pea fakapapau'i 'oku kakato hono fakafonu pea pehe ki he "Lekooti 'o e koloa na'e puke" mo e konga ki he "Tatau 'o e lekooti e koloa na'e puke". Ngaue'aki ha fa'ahinga tohi pe kapau 'oku 'ikai te ke ma'u 'a e ngaahi foomu ko eni.

Malimali fanga ki'i 'uo!
Faitaa'i 'a e ola toutai, naunau toutai ta'efakalao, 'o ka faingamalie.

Kataki 'o fakamo'oni 'i hen? Ko e lekooti eni 'a hono 'ave ho'o toutai.
Kole ki he tokotaha toutai ke fakamo'oni he foomu koia na'e hiki ai 'a 'ene koloa na'e puke, fakamo'oni foki mo koe

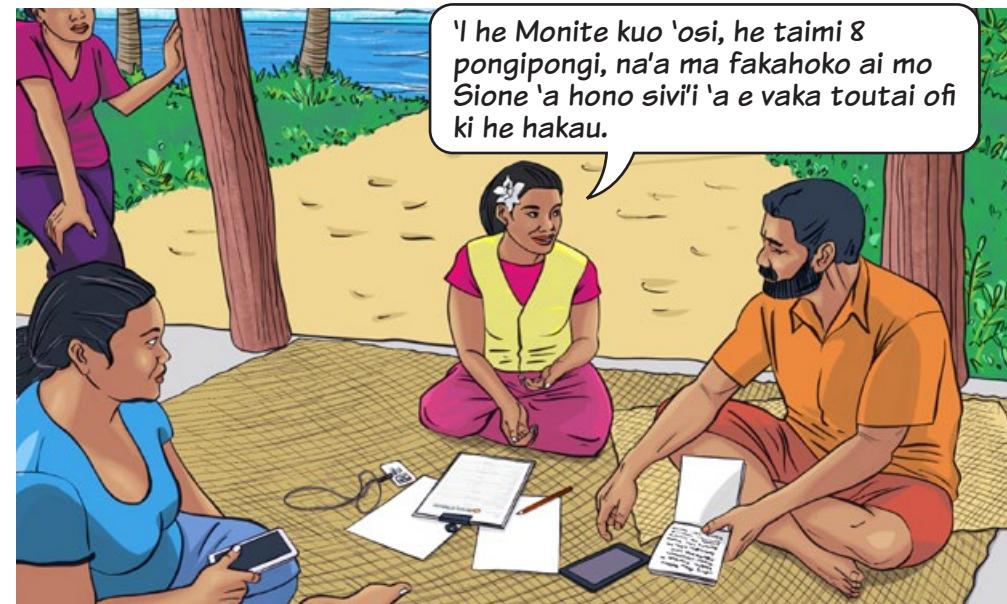
Ko e tatau ena 'o e lekooti e koloa na'e puke
'Oange 'a e "Tatau 'o e lekooti e koloa na'e puke" 'a ia ne 'i he "Foomu ki he ngaahi ngaeue na'e fakahoko," ki he tokotaha toutai ke ne tauhi ko e lekooti 'o e ngaahi me'a na'e puke

Lipooti

Malo e lelei Tupel! Ko e fanga ki'i uo iiki eni na'a ma 'omai 'aneafi. Te ke lava 'o tauhi kataki?

Tokanga'i lelei ke malu 'a e ola toutai pe naunau na'e puke, pea 'ave ia ki he Potungaue Toutai pe Potungaue Polisi 'i he vave taha.

'I he Monite kuo 'osi, he taimi 8 pongipongi, na'a ma fakahoko ai mo Sione 'a hono sivi'i 'a e vaka toutai ofi ki he hakau.

Lipooti 'i he fakataha hoko 'a e Komiti SMA.

Food and Agriculture
Organization of the
United Nations

Pacific
Community
Communauté
du Pacifique

NGAAHI FETU'UTAKI

Fika telefoni - Potungaue Toutai

Fika telefoni - Potungaue Polisi

TONGATAPU	Potungaue Toutai, Nuku'alofa 740 1200 / 740 1201	Potungaue Polisi, Nuku'alofa 740 1630
VAVA'U	Potungaue Toutai, Vava'u 70399/ 70892	Potungaue Polisi, Neiafu 70233
HA'APAI	Potungaue Toutai, Ha'apai 60399	Potungaue Polisi, Vava'u 60222
'EUA	Potungaue Ngoue, Vaotātā mo e Me'atokoni 50122	Potungaue Polisi, 'Ohonua 50112

Taimi ngau: 8:30am – 4:40pm